

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenredni ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četristopne petit-vrate 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravištvo, na katero naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Vabilo na naročbo.

S koncem tega meseca poteče naročnina na tretje četrtletje. Prosimo gg. naročnike, da jo o pravem času ponovno.

„Slov. Narod“ velja: Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za četrt leta 3 gld. 30 kr.
Za en mesec 1 „ 10 „
Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:
Za četrt leta 4 gld. — kr.
Za en mesec 1 „ 40 „

Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer:

Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr.
Po pošti sprejeman „ „ 3 „ — „

Administracija „Slov. Naroda“.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“.

Carigrad 25. septembra. Šefket-paša poroča, da je 23. septembra z dvajsetimi bataljoni, dvema baterijama in jednim polkom kavalerije, z municijo in živžem v Plevno prišel.

Peterburg 24. sept. Iz Gornjega Studena se 23. t. m. oficijalno poroča: Turški napad 21. t. m. na Cerkevno je bil popolnem odbit. Turki drug dan napada niso ponovili, temuč so se nazaj pomaknili.

Na potu od Plevne proti Sofiji stoječi ruski konjiški vojni oddelki so naredili dve rekognosciranji in so uničili 20. t. m. pri Nahiti tri turške švadrone;

21. t. m. so pri Teminu ustavili turške kolone infanterijske, ki so na maršu bile in so zavzeli položaje, iz katerih jih morejo paziti.

London 24. septembra. „Daily Telegraph“ poroča o bojih na Jantri iz Sirkovne (Cerkovne) 21. septembra, da je več turških napadov vsled pomankanja podpore ponesrečilo se. Številno močnejši Rusi so obdržali svoja položaja. Turške izgube, da so jako velike.

Tiflis 22. sept. (Pr.) 19. t. m. so Turki iz Kujunde v petih kolonah proti Igdiru izmarširali. Rusi pod generalom Tergukasovim so začeli oster ogenj iz osmih kanonov in Turki so z velikimi izgubami bežali v svoje stare pozicije.

Vojska.

Z jedne strani bojišča so denes dobre, z druge pak ne dobre vesti. Na Jantri so Rusi prvi napad Mehemed Alijeve vojske popolnem nazaj vrgli, torej nevarnost napredovanja od te strani menda odpravili vsaj za tako dolgo, da vse garde pridejo. Ali pri Plevni so Turki (če se bode današnji carigradski telegram potrdil) dobili pomoč, streliva in živžev. Osman-paša je zdaj bolj močan in bode ofenzivo poskušal. Te dneve imajo večidel uže na mestu biti, torej bodo vendar Rusi dovolj močni, da bodo postavili se dobro.

Rusi morajo odbiti Mehameda in Osmana, vsakako pa njiju zjedinjenje zadržati, da prej ali slej še to jesen vsaj jednega vojsko s premočjo primejo in zdrobé, sicer bi čez zimo ne mogli držati Bulgarije, kolikor so jo za-

seli. Kajti, da letos vojska ne bode končana, menijo uže ruski listi.

Turki so novih 20 bataljonov v Plevno vrgli. Če se šteje turški bataljon povprek po 600 mož, je to 12.000 mož. Kje vraga jih dobivajo? Kakor da bi iz trave rasla divjad azijska!

Šest turških oficirjev, katere so Rusi pred Plevno ujeli, pripoveduje, da je Osman-paša vedno od Sulejmana pričakoval pomoči, katere pa nij bilo.

Angleške novine „Daily News“ bičajo ruski generalni štab, da slabo vojsko vodi, a s posebno hvalo naglašajo izredno hrabrost ruskega vojaka.

Viteštvo in plemenitost črnogorskega kneza, kateri turške ujetnike precej izpušča, priznavajo s pohvalo vsi časopisi, ki so kaj objektivnosti ohranili v popisavanji vojnih dogodkov.

Naši domači Turki.

Pred nekaj leti, ko so še vsi evropski diplomati v urah počitku odločenih mirno, kakor radi prebavljanja, reševali in ugibali orientalsko vprašanje, ko je še sultan Abdul-Aziz v največjem miru užival haremsko in drugo posvetno življenje, brez slutnje, kaj ga čaka, niti kaj mu preti, pred nekaj leti, ko je Črnogorec, Srb in Rus pašel doma svojo živino in oral svoje polje, tedaj je tudi naš nemškutarski filister, sedeč zvečer pri pivi ali vinu posegel prav rad v nižjo politiko, in mučil deloma nerazumljivo mu frazo „der kranke Mann“, ter govoril z mnogim sovraštvom in veliko jezo o surovosti in nevednosti turške. In ko bi mu bil kdo natvezil, da je morda

Lintek.

Dogodki na balkanskem poluotoku.

(Spisal in objavil Fr. pl. Hellwald v „Ausland“-u pod 2. oktobrom 1876 Nr. 40. str. 784 — Stuttgart — poslovenil prof. Davorin Valenčak.)

(Dalje.)

Vsemu temu ukljub pa se vendar Turkom po skoro trimesečnem boju nij posrečilo dalje, ko nekaj milj v Srbsko prodreti i zmagovalnega pota v Beligrad, o katerem so sanjali, še morajo vedno čakati. Malih vspehov, ktere so pa kot Bog ve kolike zmage v svet trobili, niso porabili in tako so dobili nasprotniki časi priložnost si ravno tako krepko, kakor uspešno branivno vojsko pripraviti. V vojaških krogih nikedo ne dvomi, da je glede na veliko različnost močij, ktere imate obedve državi na raspolaganje, vojskovanje Turkov v napadnem boju dozda ravno tako siromašno kot je ruskega generala Črnajeva v obrambi sijajno.

V Srbiji še Aleksinac nij vzet, kamo li

Deligrad in z velikimi vojnimi silami proti Črnogorcem naperjeni napad se je raskadil, ko prah, da še več, turški oddelek, ki je iz Albanije Črnogoro napadal, mora se nazaj pomikati.

Črte razmejujnice ob Moravi bodo dokazale, da je primirje za Turke veliko olajšanje, če ne celo njih rešitev. Če potegnemo ravno črto od Šupovca na sever do Przilovice, od ovd na zahod do Peščanice i od ovd dol do Šupovca nazaj, imamo v tem oskem koscu vse dozda od Turkov po tako dolgih in krvavih bojih zasedeno srbsko zemljo zapopadeno. Srbska črta branivnica Deligrad-Djunis na severju je še popolnem nepoškodovana; ravno tako še desno krilo srbsko, katero se vstric tvrdnjav na desnem bregu Morave od Djunisa do Vukanje vleče, nij predreno. To vse nam pač dosti razjasnuje, zakaj je Abdul-Kerimu primirje, katero je prej zmetaval, sedaj toliko po volji.

Neki drugače spoštovanja vreden vojniški pisatelj se je ob začetku vojske čutil pokli-

canega, razmere v srbski armadi z najčrnejšimi bojami slikaje evropske častnike svarit pred vstopom v srbsko vojsko, v čem mu tudi mi iz celega srca pritrjujemo. Pa nikedo naj zategadelj ne misli, da so stvari v turški vojski na boljšem, ampak brez malih iznimk in sicer posebno glede oborožanja, je vse na ravno tako niski stopnji, kot vsa druga državna uprava, ktera pa je v vsakem obziru mnogo slabjša od srbske.

Kakor netrezní, pretirani odvetniki Slovenstva povsod le solnce vidijo, sence pa nikjer, ravno tako je tudi pri prijateljih Turkov, samo da se takovo obnašanje pri slednjih še menj opravičevati dá, nego pri prvih. Sicer niso res nikakor kos zanikati, ka Turki niso okrutni divjaki — to bi se reklo resnici v lice biti — tem bolj se pa trudijo svoje protivnike ravno tako nisko potisniti, z jedno besedo, dokazati, da Sloveni niso nič boljši od Turkov. Da, celo tako daleč gredo, da nečloveške okrutnosti v Bulgariji, kterih gola grozovitnost v celem svojem obsegu ni-

prijatelj turški, — bog ga varuj, zameril bi se mu bil do celega.

Pa časi se izpreminjajo. Naš nemškutarski filister tudi sicer še dendenes pije vino in pivo po krčmah, tudi dendenes skazo dela v visokej politiki, pa dendenes vendar nij več isti, nego je bil pred nekaj leti: sedaj je postal — Turek. In v mislih njegovih se je Turek tudi v istini izpremenil. Postal je olikan, civiliziran, inteligenten, „kulturfähig“ — sploh vse lastnosti ima Turek, kakor jih mora le narod imeti, ki je uže na jako visokej stopinji napredka. In zakaj vse to? Zgolj zbog tega, ker se bojuje z Rusi, in ker stoji tako tiskano črno na belem v „N. Freie Presse“. Ta dva momenta sta odločujoča za nemškutarja našega. On bere samo „Neue Freie“, lastne misli in lastne svoje sodbe si ne more duševno ubogi mož ustvariti, in zato trobi, kar je tiskano. „Es steht ja gedruckt!“ „Es ist ja in der Zeitung!“

Glavni vzrok vse turkoljubnosti v naših bližnjih krogih pak je to, da se bojuje — Slovan Rus, Slovan zoper barbara turškega, in da je zmaga ruska tudi zmaga Slovanstva.

In vendar tega nihče ne obstane rad javno. Tu ti pravi jeden, da je to „roparska“ vojska, in da zasluži Turek simpatijo, ker je bil „napaden“; tu ti trdi drugi, da je iz človekoljubnih razlogov Turkom prijazen; tam zopet govoriči tretji, da je Avstrija v nevarnosti, — in tako gre to naprej; pravega, bistvenega uzroka pa, ki se vije kot rudeča nit po vseh besedah, po vseh izdihljajih in dolzih obrazih, ako je Turek tepen, in po vseh široko nakremženih smehljajih, kadar mora Rus nazaj, tega pravega uzroka, zakaj se je turkoljubnost tako ujedla v nemškutarske živote, tega ne obstane nihče. In v — čast jim hočemo šteti, da jih je — sram, kaj tacega objaviti.

Naši bratje so to, ki prelivajo kri po bulgarskih livadah za sveto slovansko reč, in ako zmagajo, bode imelo to velikansk vpliv na ves naš prihodnji in še bolj sedanji politični razvoj, in kazala bode ta zmaga Avstriji, kaj je pravo in kje je pot, ki pelje v notranji mir in k vnanjej moči.

In to čutijo naši nasprotniki! Nijso samo baron Hiršovi novci, ki so v nevarnosti, nijso samo turški papirji v žepih nemškutarskih

borzijanov, ta oporoka Beustove ustavoverne vlade, — ne, nego sovraštvo do Slovanstva, in strah, da se dvigne ono, da rase in da dorase, ta strah je gnoj, ki krepi koprivo nemškutarske turkoljubnosti po Avstriji.

Eno pak je vendar, kar to gospodo močno moti. In to so naši višji krogi, in naš cesarski dvor. Razumljivo je to; saj so privrženci te stranke večidel pri nas tisti, ki „prvega vsacega meseca plačo potegujejo.“ Skrb za avancement in želja po — boljše plači, to je glavni motor njih delovanja, počenši pri proletarjerjih zadnjih dijetnih razredov, gori do šestega in petega — kakor jih imamo še pri nas. Zato so nemškutarji, za to sovražijo vse, kar je naše. In po vsem tem pride na krat cesar sam, ter pové jasno celemu svetu, da je prijatelj ruskemu carju, in mu torej želi najboljši uspeh. Kako je to potrla to turkoljubno družbo.

Nekaj jih je takoj izprevidelo, da Rusi vendar nijso tako divji in necivilizirani in da Turkom še mnogo manjka. To so bili ravno največji nemškutarki zajci, ki so se plahouhi skrili. Drugi pak so obmolknili, ako-ravno so na dolgih nosovih še vedno kazali svojo zagrizenost.

Švindl peštanski jih je zopet povzdignil. Čudo, da pri nas nijso nekaj jednacega ukrenili — kakor — banket, slavnostne govore, napitnice itd. Kako lepo bi bilo vendar, ko bi renegat Dežman napil zdravijco — turškemu bratu, renegatu Osman-paši!

Skrajnega veselja pa ti gospodje in ž njimi vsa avstrijsko-turška druhal ne bode uživala. Slovanska zastava bode zmagovito vihrala na Balkanu, slovanska stvar bode zmagala, ne samo doli v jugu, zmagala bode povsod — moralčno, koder drugače nij moč, koder bijejo slovanska srca.

Hrvatska adresa.

Mi smo v št. 216. svojega lista priobčili osnovo hrvatske adrese na cesarja, v katerej se občna želja vsega hrvatskega naroda izreka, naj se vojna krajina pridruži provincijalne Hrvatske. Sabor je po kratkej debati to osnovo sprejel in bode tedaj Nj. veličanstvu oddana. Posvetovanje o njej podučuje, kak duh vlada zdaj mej hrvatsko narodno stranko, zatorej se v kratkih potezah na to posvetovanje ozremo.

koli na svetlo prišla ne bode, če prav jih ravno ne opravičujejo, vendar pomanjšujejo ter se s tem izgovarjajo, ka so Bolgari Turke i njihove pomagače Čerkese, s svojoj vstajoj hudo jih raskočivši na ravnost prisilili, proti njim tako okrutno postopati!

No, tako debelih lažij noben narodoslovec verovati ne more; kajti znal bo gotovo, ka so Bolgari, če sicer tudi res še v precejšnji divjačnosti ter v debelih vražah tičijo, vendar le pri tem skoz in skoz tih, potrpežljiv narod, kterege stiske in težave so morale v resnici nepopisljivo strašne biti, da se je toto ljudstvo proti svojemu krvoločniku vzdignolo ter za orožje zgrabilo.

Če pa že kedo hoče vstajati samo na sebi za vzrok teh grozovitnostij veljati pustiti, zakaj pa so ravno tisti ljudje, kateri se denes prijatelje Turkov delajo, tak krik pognali, ko so Avstrijanci ob svojem času v Lombardiji in Veneciji italjanske rodoljube vesiti davali, ali pa ko so pozneje Rusi z udi skrivne poljske vlade l. 1862 vislice kinčali? V prašanju

pa, okoli kterege se celi prepir prav za prav suče, namreč kateri izmej teh obeh narodov, turški ali slovenski, je nenravitiši (zavrženejši), ima pač jedino le odločno besedo narodoslovje, ktero pa ne bo Turke nigdar z Jugosloveni na jednako črto postavilo.

Mi čislamo tudi na Osmanliju nekoliko izvrstnih človeških lastnostij, in tudi radi priznavamo, da je v marsikterem obziru posamezni Turek nad posameznim Slovenom, on je morda bolj pošten, iskren, odkritosrčen od ovega; no kot narod pa stoji Sloveni visoko nad Turki, ne samo glede razumnosti, ampak sploh v omikanosti vsake baže.

Kdor Jugoslovanom očita, da še na nizki stopinji omike stojé, pozablja, da je v jugoslovanskih deželah pred turškoj osvojitvoj omika cvetela, in če nam se denes Srbi in Bolgari polbarbari zdijo, nij temu nikdo drugi kriv, ko Turki sami. Odrezavanje nosov in ušes, razvoja v človeku spečih grozovitnih nagonov sploh, so se Jugoslovani od svojih gospodarjev, od Turkov, naučili in to je jedini

Poročevalec in spisatelj adrese, urednik Miškato vič, naglašja najprej, da je adresa mirna, da nema onega deklamatorskega tona, ne onih fraz kakor prejšnje, ki so zategadelj nevspešne ostale. Adresa omenja tudi pridruženja Dalmacije in Reke, vendar za to združenje so težave, katerih pa za priklopljenje krajine nij več.

Poslanec Folnegović naglašja, da je celokupnost trojedne kraljevine oni pogoj, brez katerega se ne bi imelo dalje posvetovati. On kaže, kako je hrvatski sabor uže večkrat moževsko terj al pridruženje krajine, a ta adresa ima samo prošnje in moledovanja v sebi. To je pod dostojanstvom sabora, kateri naj bi v obliki zakona sklenil to pridruženje, pa potem tako dolgo ne zboroval, dokler se njegova volja ne izpolni.

Ban Mažuranić pravi, da čas nij ugoden za adreso in izpolnitev v njej izrečene želje.

Poslanci Kukuljević, Jakić in Mesić odgovarjajo Folnegoviću. Prvi pravi: V interesu Ogerske je, biti nam dober prijatelj, ker le tako bi moglo nezaupanje do Ogerske izginiti. Če bodo pa v Pešti še dalje le Hrvatsko oškodovali, potem bode Hrvatska morala z Ogersko prelomiti in drugod iskati svojih koristij. Ton te adrese je mehak, ali če ne bode nič koristil, bode se pa drugače govorilo.

H koncu Miškato vič pobija Folnegovića in njegov nasvet pasivne politike. Izgled so Čehi. Oni so dosledni v tem principu, ali dejansko se ne morejo hvaliti, da bi bili le en korak dalje prišli. Drug izgled so Magjari. Oni so sicer dosegli, kar so hoteli, ali ne s pasivnostjo; ko bi monarhija ne bila na bojiščih tepena, trohnele bi Deakove adrese in njih terjatve še zdaj v prahu.

Potem je bila adresa sprejeta. Tudi mi živo želimo, da bi imela dober uspeh, ali ne verujemo v to. Magjarski listi so uže naprej povedali, da ogerska vlada v ničesa ne privoli, kar bi Hrvatsko ukrepilo. Zato, da si za zdaj ne odobravamo abstinenčne politike, menimo vendar, da, ker Hrvatje Magjare dobro poznajo, bilo bi bolj moževsko in dostojno krepkejšje govoriti.

Republikanski volilni proglas.

Denašnji list „Republique Française“ razglša tale manifest, kateri so napisali francoski republikanski poslaniki:

uzrok, zakaj se tudi Jugoslovani včasih nečloveških dejanj, katera se pa rednemu turškemu pustošenju nasproti vedno le kot izdivjavanja posameznih kažejo, krive store.

Vsakemu narodoslovcu je namreč znano, da se omikani narodi, če z divjimi v dotiko pridejo, tudi podivjačijo, kar bresštevilni primeri iz zgodovine potrjujejo. Da so pa Osman i, ko so v Evropo prišli, divji nomadi brez vse omike bili, tega še omenjati treba nij. V bistvenem se pa tudi nijso nikakor povzdignoli, da si je tudi mešanje krvi s prelepo belimi Črkaskami iz grdi h Turkov res lepe ljudi napravilo in vsakdo, ki zgodovino in prirojene sposobnosti turških plemen pozna, se bo pač pomilovaje smejal vsakemu, kdor od njega pričakuje, naj bi na mogočnost prerojenja Turkov v evropskem smislu veroval. Zakaj da je takovo prerojenje v oni deželi nemogoče, ter neizvedljivo, se žalibog v tesnih okvirih našega kratkega spiska razložiti ne da, cela knjiga bi temu jedva zadostovala, a zato pa vendar vsejedno ostaja za vsakega pozna-

„Francozje! Vi imate v kratkem voliti zastopnikov v poslansko zbornico. Zahvaliti se imamo napredku političnega duha naše dežele, da bodo vse poskušnje, vas v volitvi motiti in siliti, ostale brezuspešne; vendar je treba vsem nejasnostim v okom priti. Vedeti morate, kaj se je storilo, in kaj nameravajo še nadalje storiti kolikor nepopoljšljive toliko slabotne manjšine in kateri bodo nasledki vašemu lastnemu delovanju. Kar se je storilo, je to le: 20. februarja 1876 ste volili državni zbor, katerega večina je kot prava slika Francoske v miru utrjevala republikanske uredbe ter jih gojila. To ste jej bili zapovedali vi, in ona je vse izvrševala tako zmerno, da je s tim globok utis napravila na Evropo ter nam pridobila prijaznost vseh velevladstij. Dober vpliv politike, katero so vodili v največji jedinosti vsi republikanski narodni zastopniki, je umiril v deželi vse strasti. Državni zbor je želel miru v svojih deželah, a svobode pri vnanjih. On je povsod dajal dokaze svojih očitnih simpatij za reforme, ter je strogo presodovaje vse dele budgeta, ponižal množino davkov s tem, da je odpravil davke za sol, železo in olja, da je pomanjil poštno takse, da je krepko deloval pri prerajevanji naše vojske, katera še zmirom zasluži zaupanje pri narodu, in da je proračun za šolstvo toliko znižal, kakor še prej nobena vlada ne. — Te prve reforme bi morale dopolniti prihodnje seje. Občavajoč z velikimi državami nij prekoračil državni zbor nikdar mej svojih pravic in oblastij. On je zmirom izkazoval dolžno čast predsedniku republike in je čisto samo zaradi ljubege miru pravičnim tožbam o volitvi državnih uradnikov zapovedal molčanje, kajti dekreti, predloženi za podpis predsedniku, nijso nikakor pravičnim željam ljudstva in njega zastopnikov ustregli. V svojih razmerah se senatom je bil državni zbor zmirom miroljuben in se nij nikdar prepiral z visoko zbornico o njej pripadajočem vplivu, nego ga je protivno jedenkrat celo priznal, ko si je senat prilastoval pravico v budgету, kar se ne dopušta v nobeni konstitucionalni državi. Tu se je 16. maja dogodilo nekaj nepričakovanega in do sedaj še nerazjašnjega.

Posluživši se svoje ustavoverne pravice, a ne ozirajoč se na priznana pravila parla-

mentaričnega življenja, razpusil je predsednik republiki na jedenkrat kabinet, kateri nij bil v nijednej od obeh kamor v manjšini, ter ustanovil iz republiki neprijaznih strank ministerstvo manjšine in kamori določil mesec dni odloga. Drugi dekret je razsodil o razpuščenju državne zbornice, na podlogi senatovega potrdila. To je bilo baš tedaj, ko so se imeli posvetovati o budgету za 1878 ter so se zelo imenitni predlogi o zakonih jemali v presodbo. S temi opravili in načrti je opravičevala kamora izrek svojega predsednika, gospod Jules Grévy, ka jej bode pričala dežela, da si je v kratkem času svoje delavnosti pridobila mnogo zaslug za Francosko in republiko.

Zdaj imate vi govoriti. Rekli vam bodo, da nehté pada republiki. A ne verjemite monarhično mislečim kandidatom, kateri vas o tem hote prepričati, ker skrivaj nosijo samo nekaj časa svoje prave namere pod plaščem javnega kandidatstva, a sami uže goré od hrepenenja, da dobodo v Versaillesu množino in da potlej, posluživši se tako imenovanega revizijskega pristavka, podero vse uredbe republikanske. Od vas se pričakuje, da volite zbornico, katera bi se na videz društvu in radikalizmu upirala, a imela vlado v rokah mož, kateri so prijatelji nazadnjaškim idejam, ter se ne mogo sprijazniti z republiko, nego samo čakajo ugodnega časa, da jo zamene za monarhijo. Oni to nazivljejo: „upanja svoja svetu kazati“ — a ne dajte se zmotiti takim govoricam. Da ostanete pri svojih mislih, je dovolj, ako se samo odločno izjavite proti vsem oficijalnim kandidatom in njihovej politiki. Pomislite dobro nasledke, katere bode imela ta vaša volitev. Volitve, katere bi ugajale politiki od 16. maja, bi ukrepile vse uporne in anarhične nadeje, one bi načelo vladanja dežele po deželi, katero zatirajo možje, ki so teptali z nogami predsednikovo neodgovornost, popolnem uničile in bi kalile javen mir in red. Volitve oficijalnih kandidatov bi ne ustavile razpora, ki se je vnel mej državnimi vlastmi. Opravila, ki nedovršena leže in čakajo konca pettedenske krizi, ne bi ga nikoli dočakala. Trgovina in obrtnija bi tudi za naprej trpeli, dokler bi Francoska govorila zadnjo besedo, kar zahteva načelo o narodnej suvereniteti. — S temi zmešnjavami si Francoska gotovo ne pridobode posebne časti pri drugih evrop-

skih državah; kajti volitve, kakoršne hoté možje od 16. maja, bile bi triumf klerikalnej stranki, katere nenasitljive vladohlepnosti in večnih nemirov se bojé vsi narodi in vse države. Kar se vas tiče, rastle vam bodo dolžnosti gotovo z drznostjo onih, kateri se hoté Francoskej usiliti. Nikakor ne morete poslušati nasvetov monarhičnih strank zastopnikov, ne morete biti robovi klerikalizmu, ter pustiti iz nemar pravic in svobod, katerih so si priborili vaši očetje s tolikim trudom, in katere morate kot nedotakljiv imetek zapustiti v dedšino svojim otrokom. Vi bodete, se ve da, v svobodnih volitvah, branili republikanske uredbe in z nekim našej deželi lastnim dostojanstvom pokazali, da je republika izročena vernim uradnikom v varstvo, kateri v zlih časih ne pozabijo svojih dolžnostij.

Francozje! Dežela polna zaupanja pričakuje od vas odločilne besede. Po tolikih izkušnjah želi Francoska trdnosti, katero jej dati mogó vestna opravljavanja nje uredbe, red in svoboda, mir v republiki in po republiki. Vi morate te zaklade naše zavarovati. Slušajte dakle glas narodne vesti, ki se ne ozira na strankarstvo, nego na vse Francoze, kateri goje pravo ljubezen do svoje domovine v srcu.“

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 25. septembra.

Na južnem **Tirolskem** so bile volitve v državni zbor namesto izstopivših narodnih italijanisinov. Iz dveh krajev vemo dozda izid. Italijanisi so propali v okraji trientskem in roveredskem in sta voljena dva konservativa.

Magjari v Pešti so bili poslali Sulejmanu-paši čestitajoč telegram. Ta jim je odgovoril zahvaljevaje se in pravi v pismu; „Le od Magjarov dobivamo osrčujoče telegrame. Zdi se nam, da smo tuji v Evropi. Oba naroda, Turki in Magjari, sta sina istega očeta, in vojevita naseljenca iz iste zemlje in istega podnebja. Zdaj ju oba naši sovražniki pisano gledajo. Jaz upam od boga, da bode orožje obeh narodov enkrat, kadar bosta zjedinjena, — oslepilo oči naših sovražnikov.“ — Magjari in Turki bodo vso Evropo uničili?

Vnanje države.

Berlinska „Post“ piše: „Ko bi zdaj avstrijsko orožje **Rusiji** na pomoč prišlo, delala bi Avstrija zares za sebe, ne za

valca, če si le navlašč morebiti očij ne zaveže, to živa resnica, in ker je dandenes v Evropi samo evropejska državna oblika mogoča, je razpad in konec turške države neustavljiv, prirodna nujnost!

Uralsko-altajski Turki se pa od azijskih Slovanov v tem razločujejo, da so toti slednji izobražljivi, a prvi pa ne. Srbija je s svojimi državnimi napravami tako visoko nad Turčijo, kolikor je nebo nad zemljo, ter si vsako leto živo prizadeva druge evropske države posnemati, da, celó odreveneli Bolgari so svojo prvo skrb na šole obrnili, prizadevaje si, jih poboljšati in pomnožiti, a kaj tacega nij nikoli na misel prišlo Turkom, katerim beseda šola, toti prvi od vseh pomočkov do omike, nigdar nij razumljiva postala.

Jugoslovanova je tedaj prihodnost, zakaj neustavljivo se v našem stoletju širi omika od zahoda na ishod. Če ne strankarstvo z določenimi namerami zamore samo le nevednost spoznavanju te resnice oči zatiskati.

Pri presojevanju dogodkov v balkanskih

deželah odločuje na prvem mestu večidel strankarsko stališče, to se pravi, jedni in drugi privrženci teh dveh strank sodijo stvari vsaki le po svojem kopitu. Prijatelji Turkov so sploh vsi tisti, ki so Rusom sovražni, in zatvegadeli se bojijo, da ne bi razpad turškega gospodstva na Bosporu, ki mora posestvo dežel zanaprej vsakako premeniti, brž ko ne najprej in najbolj Rusom na korist bil.

O tem smo tudi mi propričani, a razumeti ne moremo nikakor, kaj bi pri tem obžalovanja vredno bilo? Omika pri tem gotovo nič ne zgubi. Tisti Ruse slabo poznajo, kateri v zadnji četrtini 19. stoletja svoje bližnje preveriti skušajo, da bi rusko vladarstvo boljše ne bilo od turškega, sklicevaje se na „moskovitstvo“, ktero je od znanosti uže davno k zastareli šari (ropotiji) vrženo, da bi se (bližnji) v svetem strahu pokrižali pred groznoj nesrečoj, ka narodi pod ruskim vladarstvom v omiki rakov pot hodijo. Tega straha pa omikoslovec in narodopisec pač ne pozna, temveč se bo pridružil naravnost in brez vsega okolišanja onim, ki stvari, katere

pridejo in priti morajo, brez strahu gledajo. — Ko bi narodopisec mogel in smel se s politiko pečati, moral bi se na stališče postaviti, katero na pr. dunajski „Neues Wiener Tagblatt“ zavzima.*) Pisalec teh vrst temu demokratičnemu glasilu nikakor nij priljubljen, kar tudi morda svoj uzrok ima. Ker pa nam gre zmirom le za stvar, ne pa za osebe nas to ne more in ne smeje zavirati, da priznamo, ka ravno ta, spretno uredovani, ter izvrstno podučeni list od začetka turških homatij stvari tako sodi, kakove so in kakove se jedino z znanstvenostjoj vjemati zamorejo. Koj od prvega trenutka je s svojim bistrim očesom spregledal, kaj priti mora in nikdar se nij prizadeval zamazovati, kar se očem na pol podučenega zamazati ne da, in zato pa je tudi imel naravno zadostenje, da se je vse izpolnilo, kar je v naprej kot neizbegljivo predočeval.

*) Žalibog da ne več. Ta list se je grdo izpremenil od tačas, ko je Hellwald to pisal.

Uredn.

(Konec prih.)

Rusijo." Gotovo. In Avstrija ima slovanskih regimentov in slovanskih vojskovodjev dovolj, ki bi radi šli Rusom na pomoč; Magjari in nemškutarski bastardi lahko doma ostanejo, če nehte boriti se zoper vrednega si družabnika in prijatelja divjega Turka, ki žive ljudi na kolec natika in ranjence mori.

Srbija je zdaj baje v ruski glavni stan poročila, da pred 10. oktobrom ona ne more vseh vojnih priprav skupaj imeti.

Grki so mej dvema ognjema. Ruska vlada in angleška vlada jih nagovarjati, naj se odločijo ali na levo ali desno: Rusi, naj Grecija Turčiji vojsko napove, če hoče grške provincije izpod Turčije dobiti, — Angleži pa svari in odgovarjajo.

Gambetta je 22. t. m. stal pred drugo instanco sodnije. Dejal je, da za svoj govor v Lille sprejema polno odgovornost, da se naj pa dene pred porotnike, ker to sodišče ni kompetentno. Pravda zoper njega je politična. — Njegov zagovornik Allou je dejal: Gambetta ni napadal osob, temuč sistem. Pred sodiščem je stalo na tisoče ljudi, ki so vpili „vive la république!“

Nemški cesar Vilhelm je pohvalil badensko vojsko in ob enem pisal badenskemu velikemu vojvodi pismo, v katerem upanje izreka, da bode dolg mir in trajen, ali da se s tako vojsko vsemu nasproti more gledati, kakor je ta 14. kor.

Dopisi.

Od Soče 22. sept. [Izv. dop.] Tudi nas goriške hribovce jako zanimiva rusko-turška vojska. Mi Slovenci, veja mogočnega Slovanstva, simpatiziramo s celo dušo z brati Rusi. Z vsakim čitanim vspehom poskakuje nam radosti plamteče srce. V prvej vrsti čislamo naše vrle črnogorske sokole, ki tako izvrstno napredujejo. Pa, kakor smo mi z dušo in telom Slovani, imamo tudi mej soboj tako pleme, ki se brati sè smrdljivimi Turki, z nabijalci na kole, imamo vredne sobrate arpadovih azijskih sorodnikov in nemčurskih renegatov. In kdo bi tedaj mislil, da najdemo mej pošteni Gorjanci take „mrhe.“ Potovaje skozi Bovec, Habarid, itd. sem izpoznal, da se nahajajo tudi mej nami taki Turki, ki se žive od slovenskega kruha in dihaljo slovenski zrak, a drže s smrtnimi sovražniki našega roda in naše krvi. Ti ljudje privoščijo zmago Turku, največjemu sovragu naših prednikov. Kdo bi mislil, da se nahajajo v naših krajih taki slepci, ki želijo največjemu skrunitelju 19. stoletja zmage? Oni želijo, da bi ubogi Jugoslovan še izdihoval pod krutim turškim jarmom. Pa ti ljudje niso pošteni Slovenci, ampak so Gorjanski — nemškutarji, ki se nemški govoriti, še manj pa pravilno pisati znajo. Škoda, da ne posnemajo svojih bratov Magjarov v Pešti, kateri mesto raz-

svetlujejo, misleč, da so Rusi popolnem pobiti. A še bo jutri dan in vi oholi nemčurji delate račun brez krčmarja. Počakajte malo in ne veselite se prezgodaj. — Žalibog, da so dandanes značaji redki, da Bog pomagaj. „Hudi Slovenci“ omagujejo in bežijo v nam nasprotni tabor!! Če se pokaže tacemu človeku kosček boljšega kruha, pozabi narodnost in slovenstvo, da zadobi isto službo!!

Pa pustimo omahljivim breznačajnikom to veselje. Saj morajo priti tudi za nas Slovane boljši časi. Komur pa bije srce še za narod, ne daj se zapeljati od Iskarjotov! Ljubi svoj narod, bodi mu zvest! Ne bodimo odpadniki, ne izdajalci svoga roda. — Če tudi nam vedno ne migljajo zvezdice — ostanimo v rodoljubji tudi v najhujšem trenutku pravi trmopilski junaki.

Domace stvari.

— (V bogoslovje) se je v Ljubljani dozdej samo pet prosilcev oglasilo za 1. leto; eden pa za 2. leto. Vojaške postave jih mnogo odtegnejo duhovenskemu stanu; pa tudi ostrom sedanjih šol jih še več iztrebi iz gimnazij, tako da izmed 100 učencev prve latinske šole jih komaj 23–26 dospe v osmo. Kaj bode s časom? Stari pešajo in mrjejo, mladih ne bo, pravi „Slov.“

— (Medved.) Iz Loža se nam poroča, da se tam klati medved, ki je raztrgal uže jedno kravo in več ovac. Kmetje so od kraja mislili, da je ta neopravičeni mesar volk, ali lovci so iz puščene dlake konstatirali medveda. Upajo kmalu dobiti ga pred puško.

— (Iz Zidanega mosta) se poroča, da je Sava izpodjedla okrajno cesto onkraj železnice ležečo v dolžini 70 metrov, tako da je vožnja po njej za zdaj nemogoča.

— (Vreme po svetu.) Celi pretečeni teden je bilo na severu Evrope viharo. Vsled tega je s sneženih krajev mrzel zrak zanešen bil v srednjo Evropo, ki je atmosfero zelo ohladil. Na več krajih se je delal uže led. Dežja je bilo le pri nas veliko, drugod menj. Na Balkanu je topleje, kakor pri nas, vendar je jako zadnje dni v Moldaviji močno dež šel.

Razne vesti.

* (Silen vihar.) V okraji Skradinu v Dalmaciji je bil 22. t. m. tako hud vihar, da je drevje s koreninami pulil, strehe odnašal s hiš, živino moril in vinograde ter gozde razdejalo. Pri Gradini je pet bark prekucnil in 17 ljudi je vsled tega utonilo. 10 mrličev so iz vode dobili.

* (Žalosten konec.) Pred 30. leti je šel K., iz Žatec na Češkem, v Ameriko, od-

koder se je pred tremi leti povrnil in jel tako razuzdano živeti, da so se ga sramovali vsi sorodniki. Pred jednim letom se je oženil z žensko precej slabega glasu — a celo ta nij mogla obstati pri njem. Ušla mu je k svojim starišem, kder je odslej živela. Zadnji teden jo je mož prišel pod okno vabit, da naj pride k njemu nazaj, a ko se ona nij kar nič oglašila, prerezal si je na mestu z nožem žilo na roci, a potem si ga je še z vso silo zarinil v goltanec ter bil takoj mrtev.

Zahvala.

Štefan Lapajne, trgovec v Idriji, izreka v svojem in v imenu svoje družine za brezštevilne dokaze sočutja, iz vseh krogov idrijskega prebivalstva žalujoči rodbini pri- nešenih zaradi nagle izgube dveh otrok,

Josipa in Helene,

za mnogobrojno udeležitev sprevodov na mi- rodvor, dalje častitim gospodom pevcem na- rodne čitalnice, svojo najtoplejšo zahvalo.

V Idriji, dne 24. sept. 1877. (279)

Dunajska borza 25. septembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	64 gld.	10	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	66	55	"
Zlata renta	74	25	"
1860 drž. posojilo	111	75	"
Akcije narodne banke	848	—	"
Kreditne akcije	206	50	"
London	117	85	"
Napol.	9	45	"
C. kr. cekini	5	64 1/2	"
Srebro	104	70	"
Državne marke	58	—	"

Naznanilo.

Osmeljujem se p. t. občinstvu naznanjati, da sem bil tako srečen, ter sem nakupil

pravega izvrstnega Dolenjca,

kategorega prodajem po 28 kr. liter.

Ob jednem opozorujem na svojo dobro in ceno kuhinjo, ter priporočam najboljšo Kozlerjevo Export-Märzen-pivo, katero se pri meni vedno dobode. (273—3)

Sè spoštovanjem

A. Gruber,

gostilničar „pri vrtlarji“, tik nunske cerkve.

Prodaje se

vse skupaj posestvo, 3/4 ure od Novega mesta oddaljeno, obstoječe iz 5 oralov njiv, 4 oralov senožeti in 14 oralov hriba, po najnižji ceni; potem hiša s podom in vrtom v Kandiji pri Novem mestu, poleg glavne zagrebske ceste, ki je pripravna za gostilniško podvzetje, tudi po nizkeji ceni.

Izvé se pri g. F. Maintingerju v Novem mestu. (266—4)

Ženitna ponudba.

Premožen posestnik se želi oženiti s pobožno žensko srednje starosti, katera bi imela okolo 2000 gld. premoženja. Pisma naj se pošiljajo pod naslovom: J. T., poste restante, Ljubljana. (277—2)

Tuji.

24. septembra:

Pri Slonu: grof Margheri iz Novega mesta. — Mrak iz Železnikov. — grof Deym iz Požuna. — Lengyel iz Siska. — Dolenec iz Notranjskega. — Grebenec iz Ribnice. — Škufca iz Radeč.
Pri Matiji: Hörtnag iz Innsbruka. — pl. Scarpa iz Trsta. — Rohatsch iz Dunaja. — Schmidt iz Bregence. — Wiedner iz Dunaja.
Pri Zamorci: Birbauer iz Gradca. — Istenich iz Kranja.

Čistenje in izboljšanje vina

z marzeljsko žolco,

najboljše, najpripravnejše, cenó in dozdej nedoseženo sredstvo, da vino čisti, da mu dá lepo svetlobo in da mu vzame slabi sodev in gnilobni okus. Poduk v obéh deželnih jeziki zastoj. Naj se obrača na agenturo A. Hartmanna v Ljubljani. (227—9)

Ravnokar je „Matica Slovenska“ izdala in ima na prodaj (na Bregu h. št. 8) knjižico po imenu:

Zgodovina avstrijsko-ogerske monarhije.

Spisal

Janko Krsnik.

Druga popravljenega natisa.

Velja nevezana 40 kr. Kdor jih pa kupi 10 ali več, dobiva jih 25% ceneje. Ta knjižica priporoča se posebno za višje oddelke ljudske šole, za ponavljajno šolo in za šolske in učiteljske knjižnice. (263—3)

A. Hartman-ova pisarna,

nekdaj Iv. Alf. Hartman, je zopet

v Grumnik-ovej hiši (telegrafska postaja)

na Dunajskeji cesti.

(278—3)